

Cigányóvoda Bakson

Merre mentek, cigányok? — ez a kérdés foglalkoztatja nemzedékünket, akármilyen újabb lépéssel igyekszik segíteni. Régóta tudjuk, a célba éréshez két út járható: a rendszeres munka és a tanulás. Az iskola, bármennyire igyekszik is ugyanazt nyújtani, mint többi tanulójának, a cigánygyerekek egy részével nem boldogul. Egyre több, de így is csak néhány kivételtől eltekintve többségük megragad az alsó osztályokban, sokszor már a másodikban, és nem ritka, hogy innen mennek férjhez a lányok. Gyakorló pedagógusok a megmondható, mennyi gondot okoz az ennyire túlkoros gyerek az osztályokban, annak a reménye nélkül, hogy neki magának egyáltalán használni valamilyen. Az úgynevezett cigányosztályok vagy cigányiskolák vitathatók is — erősen —, és támogathatók is egyaránt. Vegyük most azt az egyetlen ellenérvet, hogy akkor égetjük bele a gyerekekbe a megkülönböztetés érzését és bélyegét, amikor erre a legérzékenyebb. De mi más tehetnénk? — tárjuk szét karjainkat. Így legalább a többiek normális előmenetelét nem akadályozzák, és maguk is jobban haladhatnak.

A baksai cigányóvoda híre-ből ne azt olvassuk ki első nekifutásra mindjárt, hogy itt még hamarabb kezdjük a megkülönböztetést, a külön kezelést, mert a baksiak nem ezt akarják. Azért nyitottak óvodát a cigánygyerekeknek, hogy ne kelljen se cigányosztályt, se cigányiskolát nyitniuk.

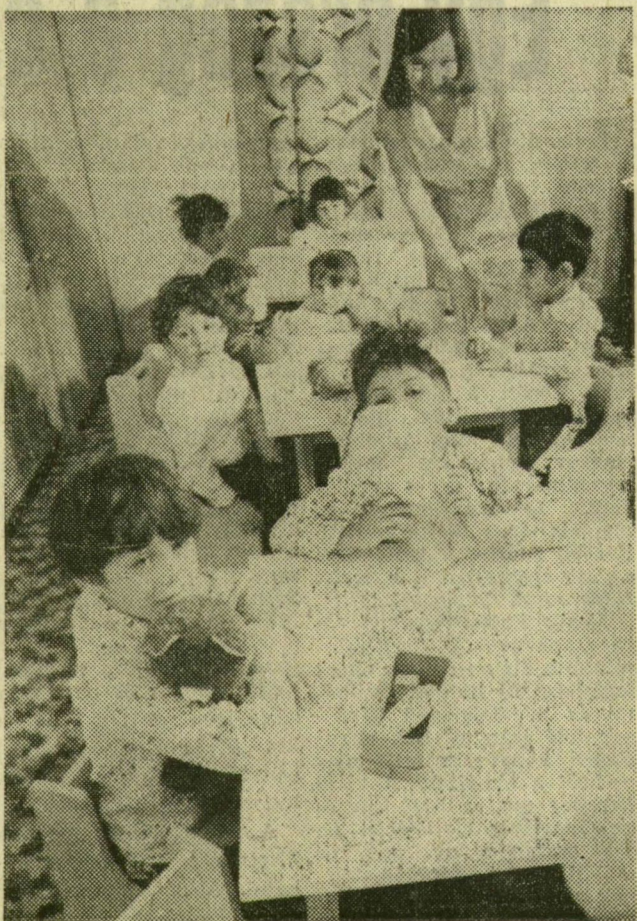
Évekkel ezelőtt főlészárolódott a putri. minden család jó házban, többsége fürdőszobában lakhat. A főmeledés egyik nagy küszöbét már átlépték tehát. Sajnos nem dolgozik még mindenki rendszeresen, ez a legnagyobb baj. Talán ott a baj, hogy gyermekkorban nem sikerült fölkelteni bennük a másképpen élés igényét, és az évszázados hagyományátok sok embert köt gúzsba és húz vissza. Miért nem tudja beletáplálni az iskola a gyerekekbe ezt az igényt? Hivatalosan tíz éve van rá.

Nincsen annyi. Negyvenkét cigánygyerek járt most iskolába, nyolcadikos egy sem volt közöttük. „Parkoló pályára” kerültek az alsóbb osztályokban.

Jöttek eddig az iskolába, és nem tudtak magyarul. Nem értették, mit mond a tanító néni, és a pedagógus sem értette, mit akarnak ők. Esetleg cigány nyelven oktatni? Nincsenek meg hozzá a feltételek. Külön előkészítőre is gondoltak iskolakezdés előtt, oda meg nem adták a szülők a gyereket.

Akár cigányról van szó, akár másról, az általános iskola legalsóbb osztályához is „előképzettség” szükséges. Ezt adja az óvoda három éve. De miért kell ezt külön csinálni? Azért is, mert az óvodai csoportok előmenetelét is nehezítette a magyarul nem tudás, ahogy eddig az iskolások két nehezítette. Van más, legalább ilyen súlyos gond is. Az igazgató, Bánfi József így mondja: egyéni higiéniajuk nincsen, szervezett közösségben nem tudnak élni.

Ezt a két nagy hátrányt, és több kisebbet együtt akarja behozni a baksai cigányóvoda. Tavaly ősszel indult, a tárgyi feltételek megteremtésében igen sok társadalmi munka is segített. Az óvónő és a két dajka házról házra járt, elmondani, hogy mit akarnak, és nagyon sokszor találkoztak teljes elutasítással. Elgöngyölített az az alaptalan félelem is, hogy így elveszik a család pötlék, meg az is, hogy elveszik a gyereket. Önértékes visszautasítás is volt: el tudom én tartani a saját gyerekeimet! Nehéz kérdés volt, bizonyító jó példa nélkül. Mire az óvoda megnyitott, minden óvodás korú cigánygyereket be-

A cigányóvoda egyik sarka

Aki innen megy iskolába, könnyebben boldogul

íratják, és a tizenhatalas létszámból 12–15-en mindig itt vannak.

Idétlen ellenérvek is hangzottak el az első tiltakozásoknál, de a belső logikájuk ezeknek is érthető. Volt, aki azt mondta, nem adja a gyereket, mert ott megverik. (Sokszor verekedtek eddig cigányok és nem cigányok.) De olyan is volt, aki attól félt, hogy ott tanul majd meg cigányul beszélni, pedig ők már magyarul tanították.

Az első év végére mindenki beszélt magyarul. Először Kolompár Zsolt tolmácsolás társainak oda-vissza, amíg teljesen meg nem értették egymást. Még mindig átöltöznek reggel az „állami” ruhákba, és visszaöltöznek este a sajátjukba, de egyre kevesebb a különbség a két között. Minden szülő tudja, óvodáskorban erőszakosabb a gyermeke: mindent meg akar otthon is csinálni, amire bent megtanították. Tiszták, mint a többiek. Az egyik dajka gyermeke, Papp Andrea is be-bejön, itt játszik. Anyja sose mondja neki, ne a cigányokkal játsszal.

Balogh Edit, Csurár Gyöngyi, Csurár Zoltán, Rostás Anikó, Rostás Gábor, Rostás Gyöngyi, Rostás Ibolya, Rostás István, Rostás József, Rostás Miklós és még egy Rostás Miklós, Rostás Szilvia és Rostás Zoltán, Csurár István, Csurár Róbert, Tóth Anita, Kanalas Mónika, Kolompár Zoltán, Dimovics Róbert és Rostás Katalin jár óvodába. Tizenhatalas mondunk az előbb, mégis húszas a létszám? Nagy a rokonság, vándorolnak is, a húsból kettő éppen vendég, és amíg itt van, óvodába jár. Erre

már nyugodtan mondhatnánk, jobban sikerült, mint ahogy eltervezték. Szombaton csak délig vannak, és sokan semmiképpen nem akarnak délben hazamenni. Jó tehát a „közérzet” is az óvodában.

Merre mentek, cigányok? — tegyük föl a kérdést még egyszer! Innen iskolába, de ott már ugyanolyan eséllyel indulnak, mint a többiek. Alapja sem lesz a megkülönböztetésnek! Egymás között sem. Egy bélyeggel kevesebb! Egy dacos ellenállással is kevesebb!

Azt remélik a tanárok, aki ezután elkezd az iskolát, nem abbahagyni, de befejezni is tudja. Ha háromévestől tizenéves korukig pedagógus hatása, segítő vezetése alatt állnak, talán a felnőttékről, önmaguk felnőtt koráról alkotott véleményüket is meg lehet változtatni. Arra is számítanak Bakson, hogy a gyerekeken keresztül a szülőkre is hatni tudnak.

Iskolai cigányosztály eddig sem volt Bakson, ezután sem terveznek ilyet. Aki bírja a lépésváltást, igen jó hatására a vegyes osztály. Sok gyerekeknek van cigány pajtása, cigány barátja ebben a faluban. Mind-mind lépcső, és mind fölfelé visz.

Horváth Dezső

Csúcsforgalom előtt a MÁV

Megkezdik a Nyugati felújítását

Az eredmények azt jelzik, hogy a tervezett 132 millió tonna helyett 133,5, az időjárástól függően, esetleg 134 millió tonna árut szállít el az idén a vasút, amely most idei utolsó évről próbálta, az év végi személycsúcsforgalom lebonyolítására készül — közölte szerdai sajtótájékoztatóján Szűcs Zoltán, a MÁV vezérigazgatója.

Az ünnepi forgalomban összesen 212 mentesítő vonatot indít a vasút. A kiegészítő szerelvények a törzsvonatok előtt közlekednek, s biztosították hozzájuk a megfelelő autóbusszalakozást is. Minden nem dohányzó vasúti kocsiban megjelölt helyet tartanak fenn a gyermekkel

Csongrád megye termelőszövetkezetei, szakszövetkezetei a szigorúbb közgazdasági környezetben is jól zárják az idei évet. A nagyüzemi termelés optimális üzeminérete a térszek többségében kialakult, így javulhatott az eszközhasználat és az eszközkihasználás is. Ezekben a napokban már leltároznak a közös gazdaságok, zárszámadásra készülődnek és a következő év feladataira.

A gazdálkodás értékelése

A megnövekedett feladatok csökkenő munkaerőlétszámmal egyre magasabb színvonalú technika és technológia alkalmazásával, kizárólag az élomunka-termelési hatékonyság növekedésével oldották meg. A termelés anyagi-műszaki ellátottsága javult. Tért hódítottak a nagy teljesítményű erő- és munkagépek. A növénytermelés és az állattenyésztés termelési értékének egyre növekvő hányadát az iparszerű termelés keretei között állítják elő.

A termelőszövetkezetekben javítottak a termelési szerkezetén és a legtöbb helyen a népgazdasági igényekkel, s az éves, illetve közép távú tervvel összhangba hozták. A zöltségprogram, a tej-, a húsprogram megvalósításáért sokat tettek.

A rendkívül tökeigényes ültetvénytelepítés azonban a tervezett és a népgazdasági szükségességtől elmaradt. A kistüzemi szőlő-gyümölcssterilek csökkentését nem tudták ellensúlyozni a nagyüzemi telepítések. Az ötödik ötéves tervben 2700 hektár nagyüzemi ültetvény telepítésével számoltak, de tavaly és az idén mindössze 422 hektárt telepítettek.

Igen jók a termelési mutatók. Külön figyelemre méltó a hektáronkénti 41 mázsa búzaátlag, és a kukorica hozama is minden eddigénél magasabb. Rekorderedményeket ért el a szövetkezetek a paradicsom, a fűszerpaprika termelésében is, az ideiglenes átlaghozam az 1980-ra tervezettet is meghaladja.

A növénytermeléshez hasonlóan az állattenyésztés dinamikus fejlődött. Az 1977. szeptemberi állatlétszám valamennyi állatfajnál magasabb, mint az előző három év végén. A nagyobb teljesítményű fajták aránya jó. A tenyésztési-tartási technológia és a takarmánygazdálkodás javulásával a fajlagos hozammutatók kedvezőbben alakultak. Legjelentősebb a tejtermelésben tapasztalható, az 1977-ben termelt tej az előző évi 20 százalékkal meghalad-

ja. A tejértékesítési prémium előreláthatóan a megye térszeiben 92 millió forintot tesz ki. Az egy tehénre jutó tejtermelés mintegy 3 ezer liter, megközelíti az 1980-ra előirányzottat.

A zárszámadások is bizonyítani fogják, hogy a megye szövetkezeti parasztsága kitett magáért. A búzatermés 6 százalékkal, a kukorica 10 százalékkal, a cukorrépa 22 százalékkal, a vöröshagyma 22 százalékkal, a paradicsom 10, a fűszerpaprika 36 százalékkal, a szőlő 100 százalékkal, az alma 40 százalékkal többet termelt hektáronként, mint 1976-ban. Várhatóan az üzemi termelési érték 10 százalékkal, a szövetkezeti eredmény 10–13 százalékkal, a szövetkezeti bruttó jövedelem 8, a részesedési alap pedig 3,7 százalékkal haladja meg az előző évi. E kedvező eredmények létrejöttében mindenképpen a szervezettség dícsérendő, a műszaki színvonal javítása, a tudományos eredmények hatékonyabb alkalmazása, az önállóbb, vállalatzerűbb gazdálkodás. Azonban nem szabad megfeledkeznünk a szövetkezetek tagjairól, az emberi gondolkodásban végbement változásokról sem. A szocialista munkaverseny és brigádmozgalom eredményei meghatározóak voltak. A tagság általános és szakmai műveltsége tovább gazdagodott.

A javítanivalók

Nagyot lépett előre Csongrád megye mezőgazdasága. Jó néhány területen elérte, illetve meghaladta az országos átlagot. Ez viszont nem jelenti azt, hogy nincsen gond, javítanivaló. Ezek megoldása egyben a továbbfejlődés tartalmát is jelentik. A szabályozó rendszer módosulása önmagában mérséklően hat a differenciálódási folyamatra, a legerendényesebben és a leggyengébben gazdálkodó szövetkezetek között azonban változatlanul számottevő különbségek vannak. E termelési és jövedelemkülönbségek csak részben magyarázhatók objektív, időjárási, természeti és közgazdasági tényezőkkel, ugyanis a vezetés színvonalától alapvetően hat a gazdálkodásra. Elég csak példának említenünk, hogy 1977-ben a búzatermés átlaghozama hektáronként 14,7 mázsa és 51,2 mázsa között váltakozott. Az egy tehénre jutó tejtermelés 1700 és 5 ezer liter között. Egyes pénzügyi, jövedelmi mutatókban tízszeres, vagy azt meghaladó színvonalkülönbség is előfordult. Több gazdaság részben objektív, részben szubjektív okok következtében veszteséggel zár.

Egyik legfontosabb feladat tehát a tartalékok kihasználása, a meglévő differenciáltság mérséklése, az átlagosnál alacsonyabb színvonalon gazdálkodó szövetkezetek fejlődési ütemének meggyorsítása. Néhány helyen még nem sikerült a természeti, közgazdasági adottságoknak, a népgazdasági igényeknek legjobban megfelelő termelészerkezetet kialakítani. Rengeteg a tennivaló az áruforgalom területén, a szerződéses kapcsolatok megújításában, hogy minden megtermelt árut időben, jó minőségben vásároljanak meg a felvásárló és feldolgozó szervek.

Mindezek megfelelő kiindulási alapot szolgáltatnak az 1978-as évről s az ötödik ötéves terv sikeres teljesítéséhez. Már az őszi munkák során szervezettség, megalapozottság mutatkozott, és a jövő évi tervek készítésénél is a szövetkezetek figyelembe veszik a népgazdasági tervben foglaltakat, a megyei pártbizottság irányelveit, az ötödik ötéves terv legfontosabb termelésfejlesztési céljait, s nem utolsósorban a helyi, természeti-közgazdasági adottságokat. A termelés további növeléséhez a vetés-szerkezetben nincs szükség alapvető módosításra. Indokolt azonban 10 százalékkal növelni a kukorica vetésterületét, fokozni az ültetvénytelepítéseket. A termőfölddel való racionálisabb gazdálkodás, a parlagterületek művelésbe vonása, a komplex vízrendezés, a gyorsabb ütemű melioráció, mind-mind figyelemre méltó és megoldandó feladat. Nem utolsósorban a gyepes területek hasznosítása. A különféle melléktermékek is nagy figyelmet érdemelnek.

A követelmények jövője

Az állattenyésztés a növénytermelésnél gyorsabb ütemben fejlődik. A létszám-növelés mellett a tartási feltételek, a tenyésztői és állategészségügyi munka javítása, az állattenyésztési telepek kihasználásának, eredményességének növelése a cél. Alapvető követelmény az elért termelési színvonal stabilizálása, növelése valamennyi ágazatban.

Önkritikusan, konstruktív fellogással vegyük számba teendőinket, hiszen a további előrehaladás egyáltalán nem könnyebb, mint az út, ami mögöttünk van. Ügyeljünk a veszteségek csökkentésére, és a termelés során keletkezett melléktermékek hasznosítására. Sokan ezt lealacsonyítónak vélik, pedig a holland, a dán és amerikai mezőgazdaság jól példázza, hogy semmi sem vesz el, hazánkban viszont 9 millió tonna kukoricaszár terem évente, s ennek jó ha egyharmadát értékesítjük. A különböző termelési rendszerektől a lényegüket kérjük számon, az olcsóbb termelést. A szakosítás sohasem gigantomániát jelent, hanem célszerű méreteket, a tájhoz idomítást.

Csongrád megyében 1969-től kezdve igazi, jó gazdálkodású év nem volt, elég csak megemlítenünk az 1970-es árvíz, a három esztendőben jelentkező súlyos belvízkárokat, amelyek a mezőgazdaság normális fejlődési ütemét lefékezték, s így akkor az országos átlagtól elmaradtunk, az üzemek között meglévő nagyságrendi méretek is erősen különböztek.

Az elmúlt két évben leküzdötték a hátrányokat, a visszahúzó tendenciákat felszámolták a közös gazdaságok. Sokat javultak a termelési mutatók, egyértelműen pozitívan ítélték meg a megye mezőgazdaságának fejlődése. Két év eredménye már nem lehet véletlen, a hosszú távú bizonyítás ezután következik. Csongrád megye mezőgazdasága képes tartani jó helyét, s tovább javítani pozícióját a hazai és nemzetközi piacokon.

Sz. Lukács Imre

Téglagyári rekonstrukció

Elkészült a 7600 négyzetméter alapterületű gyártócsarnok a soproni téglagyárban. A létesítményt az idén megkezdett 200 millió forint költséggel rekonstrukció keretében építették.

Fedél alá kerül a gyártási

folyamat, s ezáltal télen-nyáron az időjárástól függetlenül dolgozhatnak.

A rekonstrukció eredményeként évente 30 millió, kisméretű téglát gyárt a soproni gyár.